

Entomologiska föreningen i Uppland

Datum 2024-08-30

Thomas Persson Vinnersten, Rasmus Elleby

Yttrande från Entomologiska föreningen i Uppland kring utveckling av Sunnerstaåsens friluftsområde

Entomologiska föreningen i Uppland följer med intresse planerna för Sunnerstaåsens friluftsområde i Uppsala då ett av föreningens syften är att se till så att insekter och andra leddjur inte glöms bort i en expansiv stadsutveckling. En utveckling av ett naturområde som inbegriper markberedning är per definition åtgärder som sannolikt på ett eller annat sätt påverkar främst markfaunan. Det kan vara direkt påverkan, exempelvis för insekter med snävt habitatkrav får sina miljöer förändrade, eller indirekt för att värdväxter försvinner. Då mångfalden bland insekter är stor, inte minst i det artrika Årike-Fyrisområdet (inklusive Sunnerstaåsen) är det oerhört viktigt att även entomologiska frågor och farhågor inkluderas i utvecklingsprocessen.

Viktiga värden att bevara i Sunnerstaåsens friluftsområde

Det som pekar ut Sunnerstaåsens friluftsområde som unikt ur ett entomologiskt perspektiv är främst tillgängligheten på exponerade öppna sandmiljöer. Detta ger en i många fall speciell fauna (och för den delen även flora). Det är också dessa ytor som idag främst finns uppe på själva åsen, Sunnerstagropen och nedanför slalombackarna som är viktiga att bevara. Därtill är både åsbarrskogen med tillgång till äldre träd och död ved samt bryn- och strandzonerna mot Fyrisån och Sunnerstaviken värdefulla biotoper som bör bevaras.

I Artportalen finns rapporter av 17 rödlistade insektsarter i området, samt ytterligare fem som är upptagna på förteckningen över Skogsstyrelsens signalarter. En av dessa arter är rödtoppebi, rödlistad som nära hotad, som har sin enda kända förekomst i kommunen vid Sunnerstabacken. I Uppsala län finns totalt två kända förekomster av arten. Arten samlar uteslutande pollen på rödtoppor *Odontites* och gräver sina bohålor i packad sandig jord eller i jord med högre lerinblandning, som helt eller till stor del är täckt av ört- eller gräsvegetation. Andra exempel på rödlistade arter som hittats i de örtrika, öppna åsmiljöerna är bland annat svartpälsbi (NT), smaragdfallbagge (NT), vickerglasvinge (NT) almsnabbvinge (NT), vädsklantskinnbagge (NT), nässelnärjevivel (NT) och mosshumla (NT).

I skogspartierna finns bland annat fynd av de rödlistade arterna bandad cinnoberbagge (EN), skulderbock (NT), skogsalmsguldmal (NT), lundalmsdvärgmal (NT) och skogsalmsdvärgmal (NT) samt signalarterna avlång flatbagge och myskbock.

Sammantaget finns det således höga entomologiska naturvärden i flera olika miljöer kring Sunnerstaåsens friluftsområde.

Se artlista:

<https://artportalen.se/ViewSighting/SharedSearch?storedSearchId=19223&identifier=C74426A4>)

Se karta över fynd av rödlistade arter och signalarter:

<https://artportalen.se/ViewSighting/SharedSearch?storedSearchId=19225&identifier=5D8B6310>

Föreningens synpunkter på utvecklingen

Öppna ytor av sand som nyttjas av solitära bin och andra steklar, skalbaggar och annan viktig markfauna kan skapas på flera sätt. Ett sådant sätt är en måttlig störning då igenväxning ofta är det största hotet. På så sätt är ett ökat nyttjande och "slitage", till exempel genom gång- eller cykeltrafik, inte alltid av ondo för insektslivet utan kan i stället gynna ett antal arter som är beroende av dessa miljöer. Men det är givetvis så att om dagens markskikt förändras genom att till exempel fyllnadsmassor läggs på – så kommer insektslivet att förändras och det nuvarande säkerligen försvinna. Entomologiska föreningens åsikt är att den markberedning som eventuellt skall ske bör vara med samma material som redan finns i åsen på plats. Inte tillföra lerhaltigt material. Nordslänten av Sunnerstagropen utgör ett talande dåligt exempel på hur det kan bli om man tillför näringsrikt material från annan plats. Gödsling eller tillförande av organiskt material bör alltså i möjligaste mån undvikas i de öppna åsmiljöerna (främst i och ovanför Sunnerstabacken samt i och runt Sunnerstagropen) eftersom det missgynnar den konkurrenssvaga örtfloran som idag är viktiga födoväxter för insektsfaunan. För att motverka igenväxning bör dessa ytor fortsätta att hävdas med en sen slåtter. Användning av kemikalier som påverkar markskiktet är verkligen något vi starkt är emot. Vid avisning används t ex urea (typexempel flygplan). Detta leder till en stor gödseffekt. Att tänka på om delar av den tilltänka cykelbanan på vårkanten planeras att avisas, detta skulle leda till en katastrof för fauna- och flora.

Gällande utvecklingen av skogsområden i Sunnerstaåsens friluftsområde bör denna ske på ett sådant sätt så att påverkan på värdefulla strukturer minimeras, till exempel skyddsvärda träd eller områden med riklig förekomst av död ved. Under anläggningsfasen är det också viktigt att minimera körskador från eventuella arbetsfordon i skogen.

En farhåga som föreningen ser med utvecklingen av området är risken för att mer artificiellt ljus etableras inom friluftsområdet. Belysning kvällstid lockar flygande insekter och detta stör deras naturliga rörelsemönster och ofta chansen till att hitta partners och i förlängningen en lyckad reproduktion. I dagens samhälle är det ont om platser helt fritt från artificiellt ljus. Stora delar av Sunnerstaåsens friluftsområde, exklusive elljusspåret och parkeringen vid Sunnerstastugan, är förhållandevis fritt från sådant ljus. Dessa mörka zoner i landskapet är något som vi i Entomologiska föreningen i Uppland verkligen värnar om.

Kontakt Entomologiska föreningen i Uppland

Thomas Persson Vinnersten

thomas.perssonvinnersten@gmail.com

070-572 76 05

Rasmus Elleby

Rasmus.elleby@gmail.com

070-510 57 07